

צידה לדרך:

עלון תורני אקטואלי לילדי ישראל

יו"ל מידי שבוע עם תכנים מגוונים!

צידה לדרך | פרשת מטות-מסעי

גיליון מס' 196 התשפ"ד

אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה, העומדים בין בים ובין ביבשה, המקום ירחם עליהם ויוציאם מצרה לרוחה ומאפלה לאורה ומשעבוד לגאלה. השתא בעגלא ובזמן קריב. ונאמר אמן

בְּדֶרֶךְ הַפְּרָשָׁה

ממנו איש", הכוונה שלא היתה להם עברה! אבל, גם לוחמים צדיקים כאלו - סוף סוף הם המושכים בקשת, הם היוזרים ברובים, והם עלולים להגיע לתחושת "אני ואפסי עוד". לכן צריה שיעמדו לידם לומדי תורה שיציעו להם באון - בזמן שהם מושכים בקשת - "אמר אביי, אמר רבא". או אז, לא תעלה בדעתם, אפילו לרגע אחד, הרגשת "אני ואפסי עוד".

אם לומד התורה ישב וילמד בבית המדרש, אפלו אם ישמיעו ללוחמים את קולו בטלפון, בשדור חי - זה לא מספיק! הם חייבים להמצא בתוך האטמוספירה של הלמוד כדי שמחשבה כזאת, שעלולה חלילה להפיל אותם במלחמה, לא תעלה על דעתם. (רבי יצחק קולדצקי שליט"א - נאה דורש במדבר)

מלחמה באטמוספירה של "אמר אביי"
אלף למטה אלף למטה לכל מטות ישראל תשלהו לצבא (לא, ד)

בחזית המלחמה היו פעמים אלף: אלף נלחמים, ואלף אלף לומדים ומתפללים.

נשאלת השאלה: למה צריה שאף הלומדים יצאו לחזית? בחזית הרי ישנם פיצוצים עזים שיפריעו להם ללמוד! יותר טוב שיכנסו לבית מדרש גדול, עם עזרת נשים, שנקנסים בו אלף איש, וילמדו הרבה יותר טוב! אמר המשגיח, רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל: הציץ הזה בודק את הלוחמים. מי שלא היה צדיק - הציץ הזה פוסל את הפרופיל שלו. אם כתוב ש"לא נפקד

עבודה תמימה, ללא חשבונות!

נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים (לא, ב)

הקב"ה מצוה את משה רבנו לנקם את נקמת בני ישראל מאת המדינים, ומיד מורה משה רבנו לעם לאסוף אנשים לצרף הענין. "אלף למטה אלף למטה לכל מטות ישראל" (שם, ד). רש"י מבאר שהוא פנה גם לבני לוי, והדבר רמוז בתבת 'לכל', שבאה לרבות את בני שבט לוי.

נשאלת השאלה, אם הגיעו גם הלויים למלחמה זו, וכל שבט משבטי ישראל שלח אלף איש – הרי שמנינם הפולל של חלוצי הצבא אמור להיות שלושה עשר אלף. איה זה מסתדר עם הפתוב "וימסרו מאלפי ישראל... שנים עשר אלף חלוצי צבא"?

מפרש רבנו עובדיה מברטנורא בפרושו על התורה דבר נפלא:

רש"י מבאר שהתורה כותבת "וימסרו מאלפי ישראל" ולא "ויבואו", ללמד כי הם לא רצו לבוא עד שנמסרו בעל כרחם. מדוע לא רצו לבוא? משום ששמעו שלאחר הנצחון על מדין יסתלק משה רבנו מן העולם, והם לא רצו לזרו את מיתתו. לפיכך לא הלכו עד שנמסרו בעל כרחם, להודיעה שבחם של רועי ישראל כמה הם חביבים על ישראל!

והנה – אומר הברטנורא – שנים עשר אלף נמסרו בעל כרחם למלחמה, אך אלף אחד הלכו ברצון – בני שבט לוי.

מדוע? האם להם לא היה אכפת ממותו של משה? שבט לוי היו מיוחדים בכך שלכל ארף הדרה הם פעלו ללא חשבונות אישיים. הכוון שלהם היה, שאם הקב"ה אומר – עושים!

בחטא העגל, כאשר משה קרא "מי לה' אלי" – מיד "ויאספו אליו כל בני לוי" שלא חטאו כלל. כיצד לא חטאו? פשוט מאד. אם משה אמר שהוא יחזר – הם מאמינים שהוא יחזר. נכון שהשטן קבל כח לבלבל ולהטעות ולהראות כאלו משה רבנו מת, וגם הטעות במנין הארבעים יום הוסיפה למבוכה, אך הם לא עושים חשבונות. אם משה אמר שיבוא – הוא יבוא.

בני שבט לוי היו אלו שמלו את עצמם במדבר, על אף שהיה בכה קצת סכון מאחר שלא נשבה רוח צפונית. אמנם לא היה כאן פקוח נפש, אך היה סכון כלשהו, ובכל זאת – הם מלים. אם הקב"ה אמר אז אפשר, וה' יעזר. אנהנו הולכים אתו ללא פשרות, מבלי לערף חשבונות.

אפשר שהדברים רמוזים בדברי הרמב"ם בסוף הלכות שמטה ויובל: "ולא שבט לוי בלבד אלא כל איש מפל באי עולם" יכול להגיע לרמת הקדשה של שבט לוי, כשאחד מן הסודות שהוא מעמיד הוא: "ופרק מעליו על החשבונות הרבים שבקשו בני אדם". שבט לוי מתנהל ללא חשבונות, אם ה' אמר – עושים, בלי שום אבלי! חז"ל דרשו שכל ערי הלויים היו ערי מקלט. מה הקושר בין שבט לוי לערי מקלט? החנופה (מצוה תח) מבאר את טעם הדבר:

נתאר לעצמנו שהשכונה שלנו משמשת כעיר מקלט. בליל שבת, כשמגיעים להתפלל, רואים פרוצין לא מכה. אתה מתבונן בו ושואל את ידידה: 'מי זה?' 'אה, הוא? עדיף לא לדבר' – הוא מגיב – 'ספור ארף ענינה מתרחבות בסקרנות. 'ככה? מי יודע אם זה בשוגג או במזיד' ואם ההרוג הוא אחד ממשפחתך, אתה מתקשה להסתכל עליו, על אף שיש מצוה להחיות! אומר הקב"ה: שים את הרוצחים אצל שבט לוי. הם עושים מה שאני אומר להם בלי חשבונות! אם אומר לקרב – הם יקרבו, גם אם על פי הרגשות הטבעיים זה צורם להם.

יהודים כאלו, שעבדו את ה' בלי חשבונות בכל המצבים – הם אלו שהחזיקו מעמד למרות כל הקשיים!

*

היה יהודי שאבד בשואה אשה וילדים. הוא הצליח לעלות לארץ הקודש, התחתן פעם נוספת וזכה להקים משפחה מפארת. חלפו עשרות שנים, והוא ישב עם כל בני משפחתו המרחבת בליל הסדר. עשרות צאצאיו הקיפו אותו, והוא התרגש וספר בדמעות את ספור יציאת מצרים הפרטית שלו.

רבי יששכר דב זצ"ל

אה תמיד עמדו לנגד עיני המלים הללו: 'על אבא לא שואלים שאלות'".
עבדי ה' אמתיים עושים את רצונו יתברך בלי השבונות ובלי שאלות, מתוך תמימות אמתית.
(רבי שלמה מילר שליט"א – נאה דורש במדבר)

והנה נגש אליו אחד מנכדיו, ושאל: "סבא, יש עוד נצולי שואה כמוה, אוּלם להם אין שמחה כזו כמו שיש לה. מאיפה הכח, סבא, לשמח למרות הכל?"
צבט סבא בלחיו בחבה והשיב: "בהיותי צעיר לימים זכיתי להסתופף בחצר הקדש בבצלוא אצל האדמו"ר רבי יששכר דב זצ"ל, סבו של האדמו"ר הנוכחי.
"מנהגו של הרבי היה לעשות כל מיני פעולות לעורר את המינקות כדי שישאלו, ולא הסתפק באמירת 'מה נשתנה'. באותה שנה עשה דברים רבים, אוּלם כל מה שעשה לא גרם לבנו הקטן לשאול. הוא התבונן בו ושתק כדג.
"לבסוף שאל: 'בני ימירי, האם אתה מבין כל מה שקורה פה?'
'איני מבין כלום ענה הילד'.
'אז מדוע אינה שואל?'
"נשא אליו הפן את עיניו הזכות ואמר בתמימות: 'אבא, הרי חנכת אותי שעל אבא לא שואלים שאלות!'"
"משפט זה – סים הסב – נחרת בנשמתי ולוה אותי במשך כל השנים הקשות. במצבים רבים לא הבנתי,

בדרך המדות

חשיבות שמירת הדבור

איש כי ידר נדר לה... לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה (ל, ג)

ה"חובות הלכות" כותב שהדבור הוא ראי הנפש. אם רוצים לדעת מה מצב הנשמה, נתן לדעת זאת על פי הדבור שהאדם מדבר.

אמרו חז"ל (ברכות יט ע"א): "לעולם אל יפתח אדם פיו לשטן, וכן אמרו (סנהדרין קב ע"א): "ברית כרותה לשפתים". בכך הם מלמדים אותנו שיש כח רב לדבור, ואין להוציא מפינו דבורים שלילים, שמא הם עלולים באמת להתגשם. מלים שאנו מוציאים מהפה יכולות ליצור מציאות, אפילו אם לא הייתה לנו כוונה אמיתית

למה שאמרנו.
אספר על כך ספור מצמרר: בחור למד בשיבה תיכונית, ומשם הגיע לשיבה בקרית מלאכי ש"שורפת" תיכוניסטים. הוא למד בהתמדה רבה, עשה חיל בלמודו, והגיע לשיבת סלבודקא. גם שם המשיך לעלות ולהתעלות עד שב"ה הגיע ליום חתנתו – יום חדות לבו.
בליל החתנה, הוריו שנסעו לחתנה, מירושלים לבני ברק, היו מערבים בתאונת דרכים מחרידה, האם נהרגה במקום והאב נפצע קשה. הרב גולדשטיין דפק על הבימה בשיבת סלבודקא והודיע שכל הבחורים, כארבע מאות במספר, יגיעו לחתנה.
לחתן הודיעו שהוריו היו מערבים בתאונת דרכים

וקלה, ולקחו אותם לבית חולים לבדיקות, ובינתיים ממשיכים בחתונה בלעדיהם.

הבחור התפלא מאד, ולא הבין מדוע כל ראשי הישיבה, כמו גם כל תלמידי הישיבה, באו להשתתף בחתונתו, כשכלם רוקדים בהתלהבות מיחדת. כל האורחים ידעו מהאסון הנורא, וכלם אמנם הביעו שמחה על פניהם, אבל בלבם בכו בכי תמרורים.

בסיום החתונה, החתן והפלה נסעו לביתם בשכונת הר נוף בירושלים, ומה רבה הייתה פליאתו של החתן שלמחרת בבקר, בשעה מקדמת יחסית, מיד לאחר הפלת שחרית, נשמעו דפיקות בדלת, וכשהחתן פתח את הדלת נעצרה נשמתו: הרב עובדיה יוסף עמד בפתח, עם הגלימה, ובקש רשות להכנס.

הרב עובדיה החל לספר לו לאט לאט את הבשורה הקשה, תוך שהוא מעודד אותו, ופורש לפניו את כל ההלכות שעליו לדעת לנכח האסון הנורא שארע. ואז התגלה דבר נורא: לפני שנים, כשהחתן התחרד

והלך ללמוד בישיבה, אמו שאלה אותו: "תניד לי, אתה תעשה חתנה חרדית, עם הפרדה מלאה ועם מחצות?" והוא השיב לה: "בודאי ובודאי!" ואז אמו אמרה לו: "אם תעשה חתנה כזאת – לא אשתתף בחתנה שלך!" וברית כרותה לשפתים". היא באמת לא השתתפה. כמה חשוב לשמר על הדבור שאדם מוציא מפיו! הנה, בעוד שכל תרג"ג המצוות חיוכן מתחיל מגיל שלוש-עשרה, מצוות נדרים מתחילה מגיל שתים-עשרה, שהוא זמן היותו "מפלא הסמוך לאיש", כמו שאומרת הגמרא (נדה מה ע"ב): "בן שתים עשרה שנה ויום אחד - נדריו נבדקים". יש להבין: מדוע נדרים שונים משאר המצוות שבתורה?

מבאר ה"מקדש הלוי": את החנוכה על הדבור, על שמירת הפה, יש להתחיל עוד לפני בר מצוה! הדבור הוא יסוד האדם וראי נפשו! יש לשמר עליו מכל משמר!

(רבי גואל אלקריף שליט"א)

קלה, ולקחו אותם לבית חולים לבדיקות, ובינתיים ממשיכים בחתונה בלעדיהם.

הבחור התפלא מאד, ולא הבין מדוע כל ראשי הישיבה, כמו גם כל תלמידי הישיבה, באו להשתתף בחתונתו, כשכלם רוקדים בהתלהבות מיחדת. כל האורחים ידעו מהאסון הנורא, וכלם אמנם הביעו שמחה על פניהם, אבל בלבם בכו בכי תמרורים.

בסיום החתונה, החתן והפלה נסעו לביתם בשכונת הר נוף בירושלים, ומה רבה הייתה פליאתו של החתן שלמחרת בבקר, בשעה מקדמת יחסית, מיד לאחר הפלת שחרית, נשמעו דפיקות בדלת, וכשהחתן פתח את הדלת נעצרה נשמתו: הרב עובדיה יוסף עמד בפתח, עם הגלימה, ובקש רשות להכנס.

הרב עובדיה החל לספר לו לאט לאט את הבשורה הקשה, תוך שהוא מעודד אותו, ופורש לפניו את כל ההלכות שעליו לדעת לנכח האסון הנורא שארע. ואז התגלה דבר נורא: לפני שנים, כשהחתן התחרד

בְּדֶרֶךְ רַבּוֹתֵנוּ

האר"י ז"ל, הסבר מעגזן על שאלה זו - מדוע בני גד ובני ראובן לא רצו להכנס לארץ:

היו ארבעה דגלים במדבר. כל שלושה שבטים היו שכנים תחת דגל אחד - זה בדרום, זה בצפון, זה במזרח וזה במערב. תחת דגל מחנה ראובן היו ראובן שמעון וגד. לאחר מעשהו של זמרי בן סלוא, ולאחר ששכטו של זמרי - שכט שמעון - עמדו מאחוריו וגבו אותו, אמרו ראובן וגד: אם יש שכנים רעים כאלה, מוטב להפרד מהם ולהשאר לבדנו בחוץ לארץ ולא להכנס עמם לארץ ישראל.

הרחק משכן רע ומחבר רע

ויבאו בני גד ובני ראובן ויאמרו אל משה... הארץ אשר הפה ה' לפני עדת ישראל ארץ מקנה היא ולעבדיה מקנה... אל תעברנו את הירדן (לב, ב-ה)

מדוע בני גד ובני ראובן אמרו שאינם רוצים להכנס לארץ ישראל, וכי משום שיש להם מקנה רב, זו סבה לא להכנס לארץ?

בכל פעם שהוצאתי ספר חדש, הייתי נוהג לשלח עתק של הספר לאיש החנוכה, הרב מאיר מונק, המנהל של תלמוד תורה "תורת אמת" בבני ברק. בכל פעם הוא היה משיב לי במכתב תודה, ובדרך כלל מוסיף דברים - וארטים וספורים.

באחד המכתבים הוא כתב לי, כי מצא בספר "שפתית כהן" על התורה מאת רבי מרדכי הכהן, שהיה מגורי

*

כאשר ילדי בר מצוה היו באים עם אביהם אל רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל כדי להזמין אותו לארוע, האב היה מבקש מרבי מיכל יהודה ברכה לחתן הפר

רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל

לא יאזין לשיחה, תתרחק ממנו...
(רבי שלמה לוונשטיין שליט"א)

מצוה ומוסיף לבקש ממנו שיאמר לנער דברי הדרך
לקראת הכנסו לעל תורה ומצוות.

רבי מיכל יהודה היה רגיל לומר, שיש להזהר במיוחד
בשני ענינים: האחד - כבוד אב ואם, שהוא יסוד
היהדות, והדבר השני - להזהר מחברים רעים.
כששאלו אותו: מה נחשב 'חבר רע'? השיב: אם
הנער משתמש במלים או במשגים מהרחוב, זהו
'חבר רע'. יש לשמר ממנו מרחק.

כשספרתי על כך בשעור, אמר לי אחד המשתתפים:
לפני עשרות שנים, כשלמדתי בישיבה קטנה, המושג
בישיבה גדולה של אותה ישיבה היה רבי שלום שבדרון
זצ"ל. לפני הבר מצוה שלי נכנסתי אליו ובקשתי ברכה,

הוא ברה אותי ואמר לי: תזהר מחברה רעה!
הוסיף רבי שלום: ואם תשאל אותי מה זו 'חברה רעה'?
אמר לה כלל: כשאתה משוחח עם חבר, אם אתה
מסכים שגם אביו יאזין לשיחה שלך - אתה יכול
להמשיך לשוחח אתו. אבל אם אתה מעדיף שאביו

מעונינים להנציח את העלון הבא לזכות יקירכם?
צרו איתנו קשר במייל: zaida@kerenh.org.il

רוצים את העלון אצלכם?
שלחו בקשה לדוא"ל zaida@kerenh.org.il ושלח אליכם!

ת.ד. 257 בני ברק או בהעברה לבנק הפועלים סניף 655 מס' ח-ן: 339991 קרן הסעה וסיוע לתלמידי החינוך העצמאי ע"ר 95-659-804-5
התרומות מוכרות לצרכי מס לפי סעיף 46 כמו"כ ניתן לתרום בקלות ובמהירות בכל עמדות "נדירים פלוס" ברחבי הארץ